

заперечення. Тим паче, обмеження дозволяє визначити несамо-співвідносні об'єкти, і переформулювати парадокс щодо не-несамо-співвідносності несамо-співвідносного об'єкту.

Редукція одного з цих двох підходів до іншого є практично неможливою через різницю в їх моделях. Проте, кожному об'єкту одного підходу можна спробувати співставити об'єкт або декілька об'єктів іншого підходу, що тим чи іншим чином мають ті самі властивості.

Література:

- 1) Berto F. Existence as a Real Property: The Ontology of Meinongianism / Francesco Berto. – Springer, 2012. – 241 p.
- 2) Crane T. The Objects of Thought / Tim Crane. – Oxford: Oxford University Press, 2013. – 182 p.
- 3) Fine K. Critical review of Parsons' non-existent objects / Kit Fine. // Philosophical Studies. – 1984. – №45. – P. 95 – 142.
- 4) Jacquette D. Meinongian Logic: The Semantics of Existence and Nonexistence / Dale Jacquette. – New York: de Gruyter, 1996. – 297 p.
- 5) Linsky B. Ernst Mally's Anticipation of Encoding / Bernard Linsky // Journal for the History of Analytical Philosophy. – 2014. – 15p.
- 6) Zalta E. Intensional Logic and The Metaphysics of Intentionality / Edward Zalta. – Massachusetts: The MIT Press, 1988. – 257 p.

Трансцендентальне охоплення реальності: невербальне та поняттєве у Дхармачакра-пратана сутрі

Володимир Ковчак

Львівський національний університет імені Івана Франка (Львів)

Дхармачакра-пратана сутра, перша записана усна проповідь Будди, вміщує згорнутий виклад вчення буддизму. Вона була виголошена у символічному місці поразки мудреців, де «високе існує поруч з нищим, безсмертне поруч зі смертним» [Якуц 2013, с. 154; Ринчендуб 1999, с. 136]. Будда виголошує цю проповідь у ста-

ні найвищої мудрості – милосердя – що здобуває за крок до того, чого і прагне аскет, – входу у параніббану, яка виявляється (Будда помічає це!) насправді пасткою смерті, підступного бога Мари; пасткою, у яку приречений потрапляти кожен мудрець-аскет. За логікою смерті, Сідхартха має докінець упевнити себе як святого, а отже, відчужитися від реальності, від життя, щоб не принести у світ смертних людей логіку перемоги над смертю. Будда помічає, що справжня перемога над смертю не у персональному виході у безсмертя, а у жертві свого безсмертя смертним – тільки так можна виповнити безсмертя і перемогти смерть насправді. Мудрість Будди не зупиняється лише на виявленні пастки – він сам не потрапляє у неї і розуміє, що має попередити про загрозу інших мудреців-аскетів, щоб нарешті перервати ланцюг їх падіння.

Виявлення пастки приводить Будду до інтелектуального схоплення буття (= екстенціоналу). Мислення Будди стає онтичним (= екстенсійним), тобто таким, що укорінено у справжньому бутті: його розуміння є справжнім, онтологічним [Якуц 2013, с. 154]. Це відсилає до контексту європейської філософії; а саме: до когито у метафізиці Р. Декарта чи трансцендентальної аперцепції у метафізиці І. Канта. Іншими словами, проповідь Будди є ілюстрацією віднайдення трансцендентального екстенціоналу та іманентного інтенціоналу (за Р. Якуцем, невимовного та поняттєвого відповідно), а сам процес віднаходження є схоплення їх воедино.

Досягнувши схоплення, Будда досягає милосердя і починає проповідувати. Будда говорить про уникання двох крайнощів – крайності тілесного (само)задоволення та крайності тілесного (само)виснаження: тотожність надміру аскези і надміру гедонізму, що закриває (одне й інше – це виснажлива робота себе над собою) людину від світу. Проповідь Будди для сучасного інтелектуала може здатися навіть тривіальною, але це саме той випадок, коли за ілюзією немає інших ілюзій – дхарма пуста, і це істина усіх дхарм: «все вже сказано, нічого у сфері мислення, філософії, дхарми нового немає» [Якуц 2013, с. 154-155]. Це той випадок, коли одне і те ж твердження, виголошене з позицій альтруїстичного милосердя й егоїстичного розуму, – не одне і те ж насправді.

Уникнення пастки смерті через пожертву свого (уже майже досягнутого) безсмертя є фактором переходу екстенціонала в інтенціонал. Не втратити смисл тут неможливо. Але: загроза втратити

смысла є такою, що наповнює смыслом, а відмова від цієї загрози означає натомість повну втрату смыслу. Милосердя є інтенсійним рухом: стати під загрозу втрати смыслу, прийняти її на себе. Через це милосердя і отримує смысл: словами Будди милосердя спалахує чистим онтологічним вогнем посеред темряви смерті.

У Дхармачакра-праватана сутрі показана фундаментальна стратегія конструювання онтологічного мислячого суб'єкта – логіка милосердя (*суб'єкт заперечує, скасовує розгортання свого єго, через що мислення набуває онтологічного статусу*) на відміну від логіки смерті (*суб'єкт, розгортаючи власні інтелектуальні розумові категорії, насправді розгортає своє єго, а відтак розгортає свою смерть*).

Є незначний і непомітний момент, який використовує смерть: розум (як логіка життя) живого, ще не здійсненого святого, у своєму контекстуальному життєвому середовищі є Іншим, але коли святий остаточно здійснюється, то розум, логіка життя, генералізується, відчужується і контексти живого життя набувають статусу вже не Іншого, а Чужого. Логіка смерті полягає у ригористичній генералізації живого й життєвого святого у знеособлений знак святості, який через знеособлення стає Чужим до життя.

Насамкінець, важливо зазначити, що вказана проповідь Будди є живою основою практики, і нею послуговуються самадхі, досягаючи нетипових для більшості людей станів свідомості.

Література:

1) Ринчендуб Б. История буддизма (Индия и Тибет) / Пер. с тиб. Е.Е. Обермиллера, пер. с англ. А.М. Донца. – СПб.: Евразия, 1999. – 336 с.

2) Якуц Р. Р. Невербальне та поняттєве: три фрагменти «Дхармачакра-праватана сутри» // На шляху до синтезу філософії, науки та релігії: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Людина. Всесвіт. Абсолют. Класичний, некласичний, постнекласичний та езотеричний підходи», 19–20 квітня 2013 року. – Львів: Львівська політехніка, 2013. – С. 151-158.